

KONTAKT MED NÄRSTÅENDE

Samtyckesregler

Att ta upp frågan om organdonation är att ge de efterlevande rätt att lämna besked om den avlidnes inställning.

Om den avlidne uttryckt sin vilja gäller den alltid.

Man skall kunna känna sig förvissad om att de ställningstaganden som man gör under sin livstid respekteras efter döden.

De finns tre sätt att uttrycka sin vilja till donation:

- Muntligt till närstående
- Skriftligt - fyll i donationskort
- Registrera sin åsikt i Donationsregistret

De tre sätten är likvärdiga, det är den sista viljeyttringen som gäller (om det är olika datum t ex på donationskort och i Donationsregistret).

När den avlidne inte har uttryckt sin vilja – men det inte på något sätt framkommer att donation skulle vara emot den avlidnes vilja – utgår lagen ifrån att han eller hon var positiv till donation (så kallat förmodat samtycke). I dessa fall har dock närstående rätt att säga nej dvs att utnyttja sin vetorätt.

Med personer som stått den avlidne nära (närstående) avses i första hand familjen och andra nära anhöriga, dvs. make, sammanboende, registrerad partner, barn, föräldrar, syskon, far- och morföräldrar, makes barn som inte är ens eget m.fl. Även andra, t.ex. en mycket nära vän, kan i det enskilda fallet höra hit. Det kan också finnas fall där en nära släkting, som den avlidne sedan lång tid inte haft någon kontakt med, bör anses utesluten ur personkretsen. Vanligtvis finns det i patientens journal uppgifter om personer som ingår i kretsen av närstående.

Socialstyrelsens Donationsregister är en viktig källa där allt fler väljer att dokumentera sin inställning. Det är därför viktigt att man alltid kontaktar jourhavande transplantationskoordinator för kontroll av detta när man konstaterat dödsfallet.

Om den potentiella donatorn är utländsk medborgare (ex turist) gäller samma lagar/rutiner som för en svensk medborgare.

Vägledning vid samtalet med närstående

Läs bifogad broschyr, "En skrift för närstående om organ och vävnadsdonation", som är avsedd att lämnas till närstående när det känns lämpligt.

Nedanstående punkter är avsedda som *vägledning* vid kontakten med närstående i sorg och vid samtalen om organdonation.

- Ge direkt och ärlig information, så att de närstående är införstådda med prognos och dödsbegrepp.
- Ge dem frihet och möjlighet att uttrycka sin sorg.
- I de allra flesta fall bör man ge informationen om dödsdiagnostiken separat från informationen om organdonation. Det blir allt vanligare att *närstående själva tar upp frågan* före dödsbeskedet. Det är viktigt att de då kan få svar på sina frågor kring detta.
- Ge närstående tid att tänka efter och ställa frågor.
- Förklara donationsprocessen och att det kommer ta tid innan ingreppet kan ske.
- Uppmana de närstående att ta farväl av den avlidne även *efter* att donationsoperationen är avslutad.